

Asia: VN/10058/2020, STM053:00/2020

Lausuntopyyntö esityksestä kontaktien jäljityssovelluksen käyttöönotosta Covid-19-epidemian hallinnan tueksi

Kysymykset

1. Muistiossa esitellään mobiilisovellus tukemaan tartuntatautien jäljitystyötä ja tartuntaketjujen katkaisemista. Onko tämä tarkoituksenmukainen tapa jäljittää tartuntaketjuja?

kyllä pääosin

Avoimet huomiot koskien kysymystä 1

Näkemyksemme mukaan vapaaehtoiseen ja käyttäjän hyväksyntään perustuva mobiilisovelluspohjainen altistuksista kertova varoitusjärjestelmä on teknisesti toimivin tapa kerätä tietoa altistumisista.

2. Onko esityksessä asianmukaisesti otettu huomioon henkilötietojen ja yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat?

ei kantaa

Avoimet huomiot koskien kysymystä 2

Sovellusratkaisu ei kuvauksen mukaan perustu teletunnistetietojen käyttöön, joten kysymyksessä tietosuojavaltuutettu on toimivaltainen viranomainen.

3. Onko muistiossa tunnistetut lainsäädäntömuutokset riittävät?

ei kantaa

Avoimet huomiot koskien kysymystä 3

-

4. Mahdolliset yksilöidyt säädösmuutosehdotukset

-

5. Mitä hyötyjä arvioitte sovelluksella olevan ja mille tahoille?

-

6. Millaisia riskejä valmisteluun tai sovelluksen käyttöön voi kohdistua?

-

7. Muut huomiot muistiosta ja liitteestä. Voit esittää myös näkemyksiä jäljitysprosessissa tarvittavaan tiedonhallinnan ja tietojärjestelmien kehitykseen.

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä kontaktien jäljityssovelluksen käyttöönotosta Covid-19-epidemian hallinnan tueksi

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirastolta (Traficom) lausuntoa esityksestä kontaktien jäljityssovelluksen käyttöönotosta Covid-19-epidemian hallinnan tueksi.

Traficomin Kyberturvallisuuskeskus (Kyberturvallisuuskeskus) on kansallinen tietoturvaviranomainen, joka kehittää ja valvoo viestintäverkkojen ja -palveluiden toimintavarmuutta ja turvallisuutta. Lisäksi Traficomin tehtävänä on mm. erilaiset tietojärjestelmien turvallisuusarvioinnit viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen arvioinnista annetun lain (1406/2011) mukaan.

Esityksen vision mukaan kontaktien jäljityssovelluksen käyttö perustuu henkilöiden suostumukseen. Jäljityssovellus ja sen taustajärjestelmä toteutetaan perusoikeuksista, tietosuojasta ja tietoturvasta huolehtien.

Kyberturvallisuuskeskus on selvittänyt mobiilisovelluksien sekä liikkuvuusdatan käyttöä toimivaltaansa kuuluvan kansallisen lainsäädännön näkökulmasta ja todennut, että ongelmaton tilanne saavutetaan näiden käytön perustuessa vapaaehtoisuuteen ja käyttäjän suostumukseen. Televerkon välitystietoja voidaan lisäksi käyttää teleyrityksen toimesta käyttäjien sijainnin seurantaan ilman käyttäjän suostumusta silloin, kun kyse on tilastollisesta analyysistä, josta ei voi tunnistaa luonnollista henkilöä tai päätelaitetta. [1] Tämän on todennut myös valtioneuvoston oikeuskansleri päätöksessään, joka koski paikannustietojen hyödyntämistä Covid-19 –epidemian hillinnässä. [2]

Esityksen mukaan Suomen covid-19-jäljityssovelluksen kehittäminen perustuu erityisesti EU-komission suositukseen 8.4.2020 mobiiliratkaisusta. Traficomin Kyberturvallisuuskeskus on jo aikaisemmin osallistunut Liikenne- ja viestintäministeriön välityksellä EU:n tasolla tapahtuvaan työhön koskien mobiilisovellusten ja liikkuvuusdatan käyttöä Covid-19-kriisin torjumiseksi.

EU-komission suosituksessa koskien mobiilisovellusten ja liikkuvuusdatan käyttöön liittyvää työkalupakkia tietoturvallisuus on huomioitu Traficom in mukaan riittävän kattavalla ja yksityiskohtaisella tavalla. Traficom in arvion mukaan työkalupakin periaatteita seuraamalla on mahdollista tuottaa Covid-19-altistuksista varoittava mobiilisovellusratkaisu, joka on loppukäyttäjän tietojen suojaamisen näkökulmasta tietoturvallinen. Tietoturvalliseen lopputulokseen päästään muun muassa huomioimalla tietoturvallisuusvaatimukset sovellusratkaisun toteutushankkeen alusta lähtien ja tallentamalla sovellusratkaisussa ainoastaan vähimmäismäärä tietoja. Kerättyjen tietojen poistaminen turvallisesti välittömästi tietojen tallentamista koskevan tarpeen lakattua on lisäksi tärkeä yleisperiaate.

Traficom pääsääntöisesti kannattaa esitystä. Traficom on tunnistanut mobiilisovellusratkaisun tärkeyden Covid-19-kriisistä ulospääsemisessä ja Kyberturvallisuuskeskus on varautunut arvioimaan sovelluskokonaisuuden tietoturvallisuutta voimassa olevan lainsäädännön nojalla. Esityksessä onkin todettu, että Kyberturvallisuuskeskus on mahdollinen toimija sovelluksen auditoinnissa ja hyväksynnässä.

Jotta sovelluskokonaisuus ja sen tietoturvallisuuden arviointi voisi valmistua ilman tarpeettomia viiveitä, on tietoturvallisuuden arvioinnin rajaukseen kiinnitettävä erityistä huomiota. Arvioinnissa on syytä hyödyntää olemassa olevia arviointeja ja hyväksyntöjä olemassa olevien Kanta-palveluiden, -järjestelmien ja alustojen osalta. Varsinainen sovelluskokonaisuuden tietoturvallisuuden arviointi on tärkeätä rajata koskemaan vain varsinaista sovellusta ja sitä varten rakennettavia taustatoiminnallisuuksia sekä näiden rajapintoja olemassa oleviin palveluihin.

Lisäksi Kyberturvallisuuskeskus antaa tarvittaessa sovellusratkaisua rakentavalle hankkeelle neuvontaa tietoturvasasioissa. Traficom katsoo, että sovellusratkaisun omistajana ja tietojen käsittelijänä on hankkeen luonteen vuoksi tärkeää olla viranomainen, mikä on huomioitu myös esityksessä, jossa omistaja olisi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Tämä ei kuitenkaan sulje pois sitä, että hankkeen toteuttajana toimisi yksityisen sektorin organisaatio.

[1] Tämä teleyrityksen välitystietojen käsittelyoikeus perustuu sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 142 §:än käsittelysääntöksiin. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä.

[2] Ks. tämän osalta tarkemmin valtioneuvoston oikeuskanslerin päätös dnro OKV/15/50/2020, jonka mukaan valtioneuvosto saattoi hyödyntää COVID-19-epidemian hillinnässä teleyrityksen tuottamaa tilastollista tietoa ihmisten liikkumisesta, kun teleyrityksen palvelusta saatua tietoa ei ollut mahdollista yhdistää yksittäiseen laitteeseen tai luonnolliseen henkilöön (saatavilla: <https://www.okv.fi/fi/ratkaisut/id/1361/>).

Pahlman Sauli
Traficom - Kyberturvallisuuskeskus